

Bonifatius, erflater van het christelijk geloof, ook voor protestanten

In Wijk bij Duurstede wordt morgen herdacht dat het 1300 jaar geleden is dat Bonifatius vanuit Engeland in 716 in Dorestad aan land ging. Tegelijk wordt een monument voor de missionaris onthuld, en verschijnt er een boek over hem.

Lodewijk Born

De kennis over Bonifatius gaat bij sommigen niet verder dat het jaartal 754. Toen werd hij bij Dokkum vermoord. Dat feit is er bij menig leerling ingestampt tijdens de geschiedenisles.

Over de monnik, leraar, priester en zelfs diplomaat is veel meer te vertellen. Te beginnen bij hoe het allemaal begon: in 716. Hij was ruim veertig jaar oud toen hij begon aan zijn zendingswerk op het vasteland

Hij werkte altijd heel hard, was meer een kerkbouwer dan een pionier.

van Europa. Hij kwam aan in de havenplaats Dorestad, het huidige Wijk bij Duurstede. De reis van Londen naar Dorestad ging hoogstwaarschijnlijk niet via Katwijk en Utrecht, zo beschrijft Kees Slijkerman in de leiding van het boek *Bonifatius in Dorestad - De evangeliebrenger van de Lage Landen - 716*. 'Er was namelijk in de achtste eeuw een vrij grote vaarroute via de Linge en de Zoel naar Dorestad'.

Slijkerman merkte dat er in Nederland eigenlijk maar beperkte belangstelling is voor Bonifatius (672-754). Hij is bijvoorbeeld, in tegenstelling tot Willibrord, niet in de Nederlandse geschiedenis canon opgenomen.

Dankzij inzet van Slijkerman werd het Comité Bonifatius-Dorestad-1300 jaar in het leven geroepen. Die zet Bonifatius nu flink op de kaart - ook buiten Dokkum (zie kader).

'Bonifatius geldt, zeker ook in het bisdom Groningen-Leeuwarden, als een erflater van het christelijk geloof', zo schrijft bisschop Gerard de Korte. De missionaris trok rond om mensen Gods menselijke liefde bekend te maken en hen voor Christus te

winnen, zo stelt de huidige bisschop van 's-Hertogenbosch vast. 'Overall stichtte Bonifatius kloosters en probeerde hij de organisatie van de kerk te versterken. Als wij ons de beperkte reismogelijkheden van zijn dagen voorstellen, komen wij diep onder de indruk van de werklust van Bonifatius als missionaris.'

Uit de bronnen die er over hem bekend zijn, komt hij op De Korte niet over als een sympathiek mens. 'Hij was streng en zeker niet soepel, eerder een scherpzlijper, dan een man van het compromis. Zijn arbeid als missionaris stond in het teken van de antithese en de polarisatie. Het omhakken van een heidense Donar-eik vormt daar het symbool van.'

Luit van der Tuuk, onderzoeker, publicist en conservator van Museum Dorestad (Wijk bij Duurstede), zet hem op een andere wijze neer. Als een ontwikkelde man, een geleerde die heel zijn leven studeerde op religieuze en kerkrechtelijke onderwerpen. 'Hij was een diplomaat die met kerkelijke en wereldlijke gezagsdragers correspondeerde.'

In de loop van de middeleeuwen zijn er verschillende hagiografieën over hem verschenen. De historische waarde van dergelijke teksten, die eeuwen na de dood van Bonifatius werden opgetekend, is echter minimaal, stelt Van der Tuuk vast. Vaak ontbreken in deze 'feuilletons' namelijk de sociaaleconomische en politieke omstandigheden waaronder Bonifatius moest opereren. Dat hij destijds aankwam in Dorestad was niet zomaar. In de dagen van Karel de Grote (768-814) was Dorestad booming.

Ds. Piet de Jong, PKN-predikant in Wijk bij Duurstede, beschrijft hoe Bonifatius, op grond van zijn overtuiging een nogal confronterende manier van verkondigen had. 'Volgens hem was het dienen van oude heidense goden lastering van de ware God en een grote zonde. Hij daagde tijdens zijn optreden hun goden voortdurend uit door met al hun rituelen en bezweringen de spot te drijven, waarbij hij de aanhangers bewust probeerde te overbluffen en overtuigen: de God van de christenen is de machtigste God. Hij werkte vaak met relieken. In zijn schrijn -

Het standbeeld van Bonifatius in Dokkum. Wijk bij Duurstede heeft vanaf morgen ook een blijvend monument. Foto: Marchje Andringa

een soort heilig reiskoffertje - had hij er altijd wel een paar bij zich.' Bij elk bezoek aan Rome kwam Bonifatius terug met nieuwe relieken. Daarmee hoopte hij zijn luisteraars te overtuigen van het ware geloof. 'Natuurlijk geloofde hij er zelf ook in, maar hij was zich niet bewust dat hij het ene bijgeloof heel rigide afschafte, maar met zijn relieken de hang naar magie bleef voeden, alleen nu met christelijke voorwerpen.'

Feesten

Bonifatius was er van overtuigd dat een kerk in ontwikkeling en bloei structuur nodig had. Als aartsbischop en officieel gezant van Rome kreeg hij alle volmachten om de kerk te organiseren, schrijft De Jong. 'Overall stichtte hij kloosters waar

mannen en vrouwen werden opgeleid om de kerk en de samenleving te dienen. Priesters die niet deugden of niet functioneerden, zette hij af. Ook bisschoppen die meer bezig waren met feesten en jagen moesten het ontgelden.'

Door de reformatie en de breuk met Rome raakte Bonifatius bij protestanten totaal uit beeld. 'Zijn verering wees men af, ook omdat hij gold als de architect van de foute kerk in West-Europa verbonden met Rome. Dat is jammer. In zekere zin was Bonifatius een evangelist, kerkplanter en kerkleider zoals men juist in protestants kamp graag ziet.'

Bonifatius moest het hebben van zijn verkondiging van God en van Jezus Christus, en van zijn persoonlijk geloof en overtuigingskracht, aldus De Jong. 'Hij werkte altijd heel

hard, meer een kerkbouwer dan een pionier, type Elia net als Maarten Luther. Een groot theoloog was hij overigens niet, maar principieel en beslist was hij altijd. Protestanten hoeven zich voor hem niet te schamen.'

Wie op Google de zoektermen 'Bonifatius Dokkum' intikt, komt tot bijna 35.000 hits, tekent hoogleraar Paul Post (Tilburg University) op. Als het aan Van der Tuuk ligt komt Dorestad (Wijk bij Duurstede) ook hoger op de lijst als het gaat om de bekendheid. Bonifatius zijn zegetocht verliep namelijk via Dorestad en Utrecht. 'Beide plaatsen zouden er anders uitgezien hebben als hij er niet was geweest. Zonder hem zou ook de kerk in Nederland zich anders hebben ontwikkeld'. Waarvan akte.

Bonifatius-Dorestadprogramma

Lezingen, onthulling monument en tentoonstelling

In de Grote Kerk aan de Markt in Wijk bij Duurstede is morgenmiddag de Bonifatiusherdenking. Over de Europese betekenis van Bonifatius geeft mgr. Ted Hoogenboom, hulpbisschop van aartsbisdom Utrecht, een lezing. Scriba Arjan Plaisier zal uiteenzetten wat we kunnen met het evangelie dat Bonifatius hier bracht en hoe het dertien eeuwen invloed heeft gehad in Nederland. Ds. Piet L. de Jong uit

Wijk bij Duurstede vertelt over belangrijke historische feiten aangaande Dorestad in 716. In de Grote Kerk wordt ook het boek *Bonifatius in Dorestad. De evangeliebrenger van de Lage Landen - 716* onder redactie van Luit van der Tuuk aangeboden. Het boek is een uitgegeven bij Kok. Plaisier en Hoogenboom onthullen samen het Bonifatius-monument aan de buitenmuur van de Grote Kerk, gemaakt door beeld-

houwer Serge van Druten. Bij de plechtigheid zijn ook leden van het Vriendschapscomité Dokkum-Crediton-Fulda aanwezig. Van 8 juni tot en met 7 december is in Museum Dorestad de expositie *Bonifatius in Dorestad, 716 - 2016* te bezoeken. In een vierluik wordt Bonifatius en zijn tijd belicht.

www.museumdorestad.nl

Kort nieuws

Schertscampagne

'Medicijn' in VS tegen islamofobie

Washington | De Raad voor Amerikaans-Islamitische Verhoudingen (CAIR) heeft een ludieke campagne gelanceerd om aandacht te vragen voor de groeiende islamofobie in de VS. CAIR distribueert nu Islamophobin, een 'medicijn' dat islamofobie zou genezen. 'We hopen dat humor helpt om de bevolking erop attent te maken dat islamofobie niet alleen Amerikaanse moslims treft, maar dat ze ook waarden van gelijkheid en vrijheid van godsdienst ondermijnt', verklaarde Nihad Awad, directeur van CAIR. Islamophobin is onder andere een krachtig middel tegen rücksichtslose, ongefundeerde intolerantie, schijnheiligheid en irrationele angst. De bijsluiters vermeldt dat het middel 'vredelievend samenleven als bijwerking kan hebben'. CAIR is het belangrijkste moslimplatform van de VS.

Ophef om herdenking IS-lid

Predikant staat stil bij gesneuvelde geradicaliseerde jongen

Hamburg | Een herdenkingsdienst voor een omgekomen lid van de terreurorganisatie Islamitische Staat zorgt in Duitsland voor veel ophef en discussie. Predikant Sieghard Wilm is voornemens vandaag in de evangelisch-lutherse St. Pauli-kerk in Hamburg in woord en gebed aandacht be-

steden aan het overlijden van een zeventienjarige jongen die Hamburg verliet om te gaan vechten in Syrië en Irak.

De in Kameroen geboren Florent, in salafistische kringen bekend als Bilal, kwam als kind naar Duitsland. Volgens de Duitse binnenlandse veiligheidsdienst is hij afkomstig uit een christelijke familie, maar bekeerde hij zich op zijn veertiende tot de islam. Hij radicaliseerde razendsnel. In het voorjaar van 2015 sloot hij zich aan bij Islamitische Staat en vertrok

hij naar het Midden-Oosten.

Hoe en waar de tiener aan zijn einde kwam is onduidelijk. Wel zou hij kort voor zijn dood in een videoboodschap geloofsgenoten hebben gewaarschuwd voor de door IS gevoerde oorlog en de wreedheden.

Wilm is sinds 2002 voorganger in de St. Pauli-kerk in Hamburg. Hij is zeer bekend in de stad. Hij kwam in 2013 in het nieuws toen zijn gemeente tachtig vluchtelingen uit West-Afrika opnam. Daarmee gaf hij stem aan het Lampedusa-groep.